

oni, ko so le globoki pokloni kaj veljali. V ognju se zlato očisti primesi, ki potem pride med nič vredno — žlindro. Novostrujarji pa kličejo: „Pozdravljeni nam — schreckliche Zeiten!“ O metodi hočemo v eni prihodnjih števil izpregovoriti par besedi in to v prilog starostrujarjem.

Toda vrnimo se k „Slov. Listu“. Ne bomo zavračali trditev glede na dopisnico, ženitovanjske podpise in 3 litrov fižola, kakor tudi ne palač, ki so s srčno krvjo sezidane, saj je tudi v onem farovškem svinjaku, ki je stal samo 12.000 kronc, gotovo tudi par kapelj take srčne krvi!

Če je pa dežela dala zadnje groše ubogega ljudstva za šolstvo, čemu pa potem gradite na šentvidskem polju tako poslopje, saj je vendar vlada primorana zidati potrebne gimnazije!

Najbolj hinavska pa ja trditev „Slov. Lista“, da hočejo ljudje, ki stoje za „Slov. Listom“, pomagati ljudskemu šolstvu na noge. Na eni strani hočejo skrajšati dobo šolanja in imenujejo ljudsko šolo „prokletstvo naroda“, na drugi strani pa hočejo pomagati temu istemu šolstvu na noge. Brezstidni hinavci!

Slov. učit. društvo je prav pametno zahtevalo, da se podaljša dolžnost za obiskovanje vsakdanje šole in to so nasvetovali šolniki, ki so se cela desetletja ukvarjali s ponavljalno šolo. Ponavljalna šola sama na sebi ni bila nikdar trn v peti učiteljstvu, pač pa si je isto prizadevalo in premišljevalo, kaj bi bilo uspešneje in koristneje za blagor naroda.

Torej učitelji so sami nekoliko krivi, da nimajo v šolah uspehov in da jih je ta čudna „dimniška“ politika pristudila narodu.

Grdi hinavci! Ali res mislite, da so razsodni ljudje dvoletni otročaji, ki se ne spominjajo, koliko hujskanja se je raztrojilo proti šoli raz naših leč v zadnjem desetletju? Le čuditi se moramo, da zaupanje do šole ne le da ne gineva, ampak celo raste. To edino je posledica intenzivnega delovanja na polju vzgoje in omike od strani novostrujarjev.

Ta „dimniška“ politika, ta Vam pa silno hudo preseda. Pač dobro znamenje. Odkrito povemo: ko bi bili pred 20 leti pričeli nganjati tako politiko, ko bi bili tedaj imeli kakega „Dimnika“, vse drugače bi bilo danes pri nas — bolje za šolo — a tudi za nas.

Glede šolskega obiska pa opozarjamo na statisko, ki dokazuje, da se šolsko obiskovanje vedno boljša in da je število kazni radi malomarnosti vedno manjše, dasi oblastva bolj strogo postopajo ko nekdanj. Kjer je pa šolski obisk slab, so pa temu krivi v prvi vrsti dotični klerikalni krajni šolski sveti, ki vse zamude opravičujejo. Pa tudi okrajni šolski sveti bi lahko prav mnogo storili za povzdigo šolskega obiska, če bi imenovali krajinim šolskim nadzornikom le take može, ki so res vneti za šolo in ljudsko prosveto, ne pa — kakor do sedaj — samih zagrizenih klerikalcev. Bedasto se torej ljudstvu zdi, o kakšnih učenostih otroci slišijo v šoli!

Izborni! Ljudje, ki niti ne vedo, da tvarino predpisuje deželno šolsko oblastvo, ne pa posamezni učitelji, taki ljudje hočejo soditi šolstvo in taki ljudje se ponujajo deželnemu šolskemu nadzorniku, da mu hočejo segati pod rameni in šolstvu pomagati na noge. Gotovo imajo še skomine po onih časih, ko je bila prva pot nadzornikova v farovž na zajutrek, potem malo v šolo in končno zopet v farovž — na kosilo.

Saj ravno učiteljstvo obžaluje, da mladina od 14—18 leta nima nobenega drugega pouka nego — verouk — in da tedaj najbolj podivja. Nikakor pa ne trdimo, da je metoda, po kateri se uči verouk, „mrtva mehanična in brez-

miselna“, in da je ta metoda kriva, da fantje pozabijo, da ne smejo pobijati, preklinjati itd. Kako živa, nemehanična in nebrezmiselna je pa metoda, po kateri se poučuje verouk, naj služi sledeče:

Nekega prostega dne grem obiskat tovariša. Ko pridem v šolo, bil je ravno verouk. Gredeč mimo vrat, zaslišim: Per-vi šta-ci-jon: Je-zu-sa k smer-ti ob-so-di-jo. Dru-gi šta-ci-jon: Je-zus za-de-ne križ na svo-je ra-me itd. Ko se je pri 14. „štacijonu“ ustavil stroj, zasliši se glas katcheta-župnika: „Še en-krat ta peru šta-ci-jon“ itd. Potem je šla ura zopet naprej. Čez četrto ure prideva s tovarišem zopet iz sobe na hodnik, a še vedno so se vrstili „šta-ci-jon“ za „šta-ci-jo-nom“ in to do konca ure. Vprašal sem učitelja, kako da se ta izborni veroučitelj celo uro ni naveličal take utrudljive, „nemehanične in nebrezmiselne“ metode. Nato mi je odgovoril: „Ne čudi se, prijatelj, saj za pobjoljšek sedi pri mizi in bere „Slovenca“. In po zatrdilu kolege se je tako „štacijoniralo“ ne le cele ure, ampak cele tedne in mesece.

Če bi hotel pisec pamfleta v „Slov. Listu“ kot dekan inšpicirati poučevanje verouka v svoji dekaniji, gotovo bi iztaknil tega izbornega metodikarja, katerega metoda po piscevih mislih in nazorih ni „mrtva, mehanična in brezmiselna“.

Bostangy.

Odmev.

II.

Nehvaležnost je plačilo sveta, bodo smeli reči starejši učitelji, če so dobro prebrali uvodnik 15. štev. „Slov. Lista“, ki svoje najzvestejše privržence bje toli neusmiljeno po obrazu. Tudi mi hočemo govoriti nekoliko o metodi pri pouku, nismo pa tako neusmiljeni, da bi kar kratkomalo obsodili učitelje, ki ne poznajo novejših metod, temveč hočemo si ogledati uzroke teh nedostatkov. Kdor je le nekoliko zasledoval razvoj našega šolstva, bode lahko umel razliko med mlajšim in starejšim učiteljstvom.

Oni reveži, ki so morali nekdanj kriviti svoje hrbte pred vsemogočnimi klerikalci in pod mrzlimi zvoniki, se niso druzega učili kakor orglati, zvoniti in tekrovati med sabo, kako se boljše zvoni s tremi ali štirimi zvonovi. Da niso mogli imeti veselja, učiti se metode, je pač umevno in ko bi bili imeli cele vozove metodičnih knjig.

Sploh pa se tudi kaj takega ni zahtevalo od njih; da so bili le dosti gladko obriti — pa je zadostovalo. Ni jim bilo zameriti.

V novejšem času so bili poklicani okrajni šolski nadzorniki širiti vedo o metodičnem poučevanju med učiteljstvom in to pri okr. konferencijah, in pri inšpekcijah, osobito pa potom šolskih listov, in s spisovanjem metodičnih knjig in navodil. Pri konferencijah smo še nekaj malega slišali o naših napakah. A le prepogosto so se ta navodila prelevila v nekako moralizovanje, katerega stalna točka je bila: učitelj naj pazi, da bode v denarnih zadevah neodvisen, in ne bode z izposojevanjem in dolgovi teptal ugleda stanu. Torej ubogi učitelj naj si ne izposodi radi ugleda! Kaj pa potem ugled kakega glavarja v VII. čin. razredu ali pa uradnika še kje višje gori?! Ako so bili ti gospodje toliko prepričani, da slabo gmotno stanje škoduje ugledu učiteljstva, zakaj niso svojega vpliva porabili v to, da bi se bilo to gmotno stanje izboljšalo! Kmalu bi bili potem sami zadovoljni in tudi mi bi jim bili hvaležni.

Prelistajmo naše šolske liste zadnjih 20 let. Koliko metodičnih razprav pa najdemo v njih, ki so jih spisal nad-

zorniki? Bore malo jih imamo! Kje so metodiške knjige iz teh krogov?

Le pogledjmo, koliko raznovrstnih metodičnih knjig za vse predmete imajo na razpolago nemški, češki in hrvaški učitelji. In vse te knjige so z malimi izjemami spisali, oziroma sestavili okrajni šolski nadzorniki in — v adniški učitelji!

Kar se je učiteljstva pozneje izšolalo, tudi to do zadnjega desetletja ni dobilo v pripravnici dosti metodičnih navodil. Kar imamo iz te dobe metodično izobraženih, imamo se zahvaliti le njihovi pridnosti in nagonu po napredku. Z grozo in s strahom se še vedno spominjamo hospitacijskih ur, ki nam plavajo pred očmi s podpisom: Ne bodi tak! A mnogi, žal, premnogi so le spali. Pa kaj čuda! Saj za avanzma ni bilo treba metode, ampak v prvi vrsti orgljanja, potem protekcije in priljubljenosti pri merodajnih gospodih! Čemu si torej ubijati glavo s pedagogiko in metodiko, če je bil bolj izdaten globok poklon! Dobro se še spominjamo razpisov: „prednost imajo orgljanja zmožni.“ Nikdar se ni vprašalo: kakšen učitelj si, ampak kakšen si organist. In v takih razmerah naj cvete pedagogika kot znanost!?

O poglavju, kako se je učiteljstvo demoralizovalo, napisali bi lahko cele knjige, kajti celo jasne določbe šolskih zakonov so se teptale; več let stalno nastavljeni učitelji so se prezirali, ker niso hoteli orglati in nastavljali so se abiturijente itd. Le čuditi se je, da je toliko število vrlih mož ostalo značajnih.

Mlajša generacija pa je imela dobro šolo, v kateri so se pripravniki pripravljali za učitelje, ne pa za — organiste. A to peče izvestne kroge, hudo jih peče, kajti vrlo naobraženo, strokovno učiteljstvo se je osamosvojilo in ni več tako pasje ponižno, kakršnega si žele ti ljudje.

Pred par meseci je pisal neki slovenski časnik, da ima ljudska šola edino ta namen, podati otrokom potrebne podlage za nadaljno izobrazbo, in ako se ne motimo, se je izrekla želja po ustanovitvi kmetijskih nadaljevalnih tečajev za šole po deželi. Po pisavi dotičnih člankov je spoznati, da jih je spisal nek „prismojeni novostrujar“, kakor vljudno nazivlje glasilo kranjskega dekana za svoj poklic vnete mlade napredne učitelje.

In perfidni pisec „Sl. Lista“ si upa pisati, da se učiteljstvo boji za proste četrtke, ko isto ravno nasprotno želi, naj se nedelje in četrtki porabijo za take tečaje. Znani so nam učitelji, ki so ustanovili take tečaje in ko so prosili remuneracije za ta trud, dobili so po celih 7 krajcarčkov od ure. Vsak delavec je vreden plačila, zakaj naj bi ga učitelj ne zahteval. Tukaj potrkajte, gospodje starostrujarji, potem hočemo dalje govoriti. Z največjim veseljem bode učiteljstvo pozdravljalo ustanovitev takih tečajev.

V premislek.

II.

Da na enorazrednice nihče rad ne gre, je umevno. Saj poleg težkega trudapolnega dela, ima še mnogo drugih neprilik, katerih njegovi tovariši na večrazrednici nimajo. Prvič je sam, brez tovariša, s komur bi se mogel razgovarjati o tem, kar ga zanima. A tudi druge inteligence v krajih, kjer so enorazrednice, navadno primanjkuje. V takem slučaju je potem človek navezan na razgovor o vremenu, letini, živini in otroških vojskah. Ko pa sneg zakida vas, potem si pa za nekaj mesecev dober. — To gotovo ni prijetno in zahteva

dokaj samozatajevanja. Isto je s hrano. V gorskih krajih po mesece ne vidiš juhe itd. Sploh, pogrešati mora mnogo. — Zato na enorazrednice gredo le taki, ki so tja prestavljeni, taki, katerim ni druga pot odprta in pa taki, katere sili revščina, morebiti celo dolгови, prositi na enorazrednico, kjer ima poleg plače še prosto stanovanje, opravilno doklado, če tudi majhno, vrt in končno je morebiti še organist. To sicer niso veliki dohodki, a za silo se da izhajati, ker so tudi izdatki — za društva, veselice, lepšo obleko itd. veliko manjši.

Kakor je razvidno, gredo — z malimi izjemami na enorazrednico le taki, katere sila tira. — Nastane vprašanje: kako pa popolniti mesta na enorazrednicah, če morajo novinci služiti prej na večrazrednicah; novinci ne smejo, starejši pa nočejo, kaj tedaj? Odgovor je ta: Dajte učiteljem na jedno-razrednicah večjo opravilno doklado in gotovo se bodo starejši izkušeni moške za taka mesta oglasili. To bi bilo le pravično. Trud in delo sta največja, pogrešati se mora marsikaj samotariti, ločen biti od sveta, a šola sama pa zahteva najboljše moči. Li ni potem pravično, za večje žrtve tudi večja plača.

To so nazori in nasveti, katere smo merodajnim krogom napisali v premislek, komur je resnično mar napredka, kogar je res skrb pomagati ljudskemu šolstvu do višje stopinje, do boljšega razvitja, ta bo sprejel te vrstice kot to, kar so namreč: dobrohoten nasvet v premislek.

—t—

To in ono.

II.

O času velikonočnih praznikov se je razlegal skoraj po vseh časopisih glas — vstajenja. Da, res se je praznovalo vstajenje onega velika pedagoga in reformaterja verskih načel, kateri je preminjal temo v luč, koja nas razsvetljuje že stoletja kot voditeljica verskih nazorov, vzgojevalnih principov, sploh pri vsakem stremljenju v življenju. In vendar nam Slomškarji v „Najnovijšem priznanju“ (glej št. 6. Slov. uč.) predbacivajo, da bi radi vrgli verstvo iz šol, da bi radi izročili naše šolstvo pedagogom brez vere. Čudni ljudje ti Slomškarji! Ni še jim znano, da je versko-nravna odgoja po šol. zakonu zajamčena in da pedagogom ni mogoče ovreči občnih vzgojevalnih načel, temeljne podlage vzgoje in pouka, katera je tudi podlaga naše vere. Napredni učitelji niso zavrgli „katoških principov“. Ali mislite, da so samo Vam sveti, ker se imenujete klerikalne? Slomškarji se smatrajo za pospešitelje kulturnega napredka slov. naroda, ter obžalujejo, da jim v tem oziru ni mogoče z nami složno delovati. Slomškarji! ali upate tudi priseči, da je to Vaše stremljenje. Mogoče, da ste tako malo razsodni in ne veste, da je to nalogo izvrševati Vam nemogoče, ker se družite z onimi, ki tišče vse nazaj v temo, v grob — ki se bojijo vstajenja: kulturnega napredka slov. naroda. Da se potegujete za versko odgojo ter si Slomška stavite kot vzor takega pedagoga, tega vam nikdo ne šteje v zlo, ampak le dejstvo, da se družite kot učitelji z onimi, ki zabranjujejo z vso silo duševni razvoj ter tlačijo narod v duševno sužnost.

Ali ste Slomškarji res tako zaslepljeni ter se še niste prepričali, da Vas kaplančki, ki pišejo v Vaš list, vodijo za nos, izrabljajo kot orodje v svoje namene in se družijo le z Vami zato, da polagoma dosežejo svoj cilj. Da bi bil list „Slov. učitelj“ res list le za učitelje in neodvisen od duhovnikov, bi Vam nikdo ne porekal nazadnjaštva, ampak